herpy

GEKONY

Striped day gecko

Phelsuma lineata

Phelsuma lineata to niewielki gekon dzienny z Madagaskaru o zielonym ciele, szerokim ciemnym pasie wzdłuż boku i czerwonych plamkach na grzbiecie i głowie. Wspina się po roślinach i bambusie, żywi się owadami, nektarem i musem owocowym, a do życia potrzebuje ciepła, UVB i wysokiej wilgotności powietrza. To zwierzę dla kogoś, kto woli obserwować swoje zwierzęta, niż brać je na rękę.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Phelsuma lineatum*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**10-15 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**8-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**25-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**28-32 °C**
Temperatura w nocy	**20-24 °C**
Wilgotność	**50-80%**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady, owoce, nektar i gotowa karma**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**12-18 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**40-90 dni** przy 24-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Phelsuma lineata to smukły, dzienny gekon o długości 10-15 cm razem z ogonem. Samce są średniozielone, z licznymi drobnymi czerwonymi kropkami w dolnej części ciała i czerwonym rysunkiem na wierzchu głowy. Wzdłuż każdego boku biegnie gruby, brązowy do czarnego pas, brzuch jest jasny, a na ogonie i karku może występować błękit. Samice mają bardziej stonowane ubarwienie. Pysk jest spiczasty, oczy okrągłe i bez powiek, palce mają lamelki czepne, a skóra jest delikatna i aksamitna.

Gatunek został opisany w 1842 roku przez Johna Edwarda Graya. Nazwa gatunkowa pochodzi od łacińskiego *linea*, "kreska" lub "linia", i nawiązuje do pasa wzdłuż boku. Nazwa obejmuje prawdopodobnie zbiór kilku różnych form. Wyróżnia się trzy podgatunki, *P. l. lineata*, *P. l. bombetokensis* i *P. l. elanthana*, a kilka form zaliczanych dawniej do tego gatunku podniesiono do rangi odrębnych gatunków, np. *Phelsuma dorsivittata* i *Phelsuma punctulata*. Gatunek daje nazwę grupie blisko spokrewnionych gekonów dziennych, grupie *Phelsuma lineata*. W niewoli jest to stosunkowo odporny gekon dzienny, zwłaszcza gdy zwierzęta pochodzą z hodowli w niewoli.

Jest szybki i delikatny i najlepiej sprawdza się jako zwierzę do obserwacji. Skóra łatwo się rozdziera, a branie na rękę stresuje zwierzę. Przy dobrej opiece może dożyć 15 lat.

Występowanie i środowisko

Phelsuma lineata występuje naturalnie na Madagaskarze. Gatunek zamieszkuje wilgotne północne i wschodnie części wyspy, nizinne i średnio wyniesione obszary wzdłuż wschodniego wybrzeża. Podgatunek *P. l. bombetokensis* występuje na północnym zachodzie nad zatoką Bombetoka, a *P. l. elanthana* w środkowym Madagaskarze. Formy z okolic Perinet i Moramangi na wschodzie oraz z południowej części środkowego Madagaskaru były opisywane jako osobne podgatunki, ale obecnie często zalicza się je do formy nominatywnej.

Gatunek został także introdukowany na Reunion. Ta populacja nie jest wliczana do naturalnego zasięgu.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Gatunek preferuje wilgotne, subtropikalne do tropikalnych tereny leśne i występuje zarówno na nizinach, jak i na średnio wyniesionych obszarach wzdłuż wschodniego wybrzeża. W naturze żyje głównie na drzewach, krzewach i innych roślinach i trzyma się wysoko nad ziemią. Spotyka się go zwłaszcza na otwartych, nasłonecznionych skrajach lasu, gdzie może się wygrzewać i polować na owady.

Jest aktywny w dzień. Zjada owady i inne małe bezkręgowce, nektar kwiatów i sok z owoców. Wschodnie wybrzeże Madagaskaru jest ciepłe i wilgotne przez cały rok i właśnie to połączenie ciepła, światła oraz rosy lub deszczu odtwarza się w terrarium.

Hodowla

TERRARIUM

Pojedyncze dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 30 × 30 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze. Para potrzebuje co najmniej 45 × 45 × 60 cm, aby zwierzęta mogły się od siebie oddalić. Gatunek żyje w górnych partiach roślinności, więc terrarium powinno być raczej wysokie niż szerokie, z dużą liczbą roślin i tyczek bambusowych.

Urządź je gałęziami, lianami, rurami korkowymi i bambusem na wszystkich wysokościach, aby zwierzę mogło się wspinać, chować i znajdować zarówno światło, jak i cień. Żywe rośliny, takie jak dracena, sansewieria, epipremnum, filodendron i bromelie, dają kryjówki, utrzymują wilgoć i są miejscami, w których samica składa jaja. Sztuczne rośliny sprawdzają się gorzej. Jako podłoże stosuje się wilgotną mieszankę włókna kokosowego i ziemi warstwą około 5 cm, najlepiej z liśćmi na wierzchu. Podłoże amortyzuje upadek i pomaga utrzymać wysoką wilgotność powietrza.

Terrarium musi mieć dobrą wentylację, w przeciwnym razie szybko pojawia się pleśń. Usuwaj odchody codziennie, a podłoże wymieniaj co trzy-cztery miesiące. Zwierzęta chętnie chodzą do góry nogami po siatce, dlatego źródła ciepła powinny wisieć nad pokrywą i nie przylegać bezpośrednio do siatki.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

W dzień temperatura w terrarium powinna wynosić 25-29 °C. Pod źródłem ciepła w górnej części terrarium powinno być miejsce do wygrzewania o temperaturze 28-32 °C, np. na gałęzi bezpośrednio pod małą, białą żarówką grzewczą. W nocy temperatura może spaść do 20-24 °C.

Najcieplejsza strefa powinna znajdować się na górze, a najchłodniejsza na dole, aby zwierzę mogło samo wybierać. Używaj termometrów cyfrowych z czujnikami zarówno przy miejscu do wygrzewania, jak i na dole. Jeśli miejsce do wygrzewania jest za gorące, przyciemnij lampę lub wymień żarówkę na słabszą. Zbyt wysokie lub zbyt niskie temperatury stresują zwierzęta i w najgorszym razie mogą je zabić.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić średnio 50-80 %, mierzona w środku terrarium. To naturalne, że przy źródle ciepła jest niższa, a w chłodniejszej części wyższa oraz że rośnie w nocy i spada w ciągu dnia. Zraszaj terrarium opryskiwaczem ciśnieniowym każdego ranka, a w razie potrzeby także wieczorem. Zwierzęta zlizują krople z liści i ścian.

Postaw także płaską, stabilną miskę ze świeżą wodą, najlepiej na uchwycie w górnej części terrarium, i codziennie wymieniaj wodę. Miskę trzeba dokładnie myć co tydzień. Stała wilgoć bez wentylacji prowadzi do pleśni i problemów ze skórą.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest dzienny i potrzebuje silnego światła, miejsca do wygrzewania i UVB, aby przyswajać wapń i pokazać swoje najlepsze barwy. Do UVB używa się świetlówki UVB lub kompaktowej żarówki UVB, a w miejscu do wygrzewania pod lampą indeks UV powinien wynosić około 3-4 (strefa Fergusona 3). Odległość między lampą a zwierzęciem decyduje o natężeniu, dlatego warto mierzyć je miernikiem UV. Żarówkę lub świetlówkę trzeba wymieniać co 6-12 miesięcy, ponieważ jej działanie słabnie.

Zapewnij także zwykłe, jasne światło o temperaturze barwowej około 6500 K, dzięki czemu zwierzęta będą bardziej aktywne. Długość dnia wynosi około 13 godzin latem i 11 godzin zimą, ze stopniowymi przejściami pomiędzy nimi. W nocy powinno być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gatunek jest wszystkożerny. W naturze żywi się owadami, nektarem i sokiem owocowym. W niewoli pokarm składa się z żywych owadów i słodkiej mieszanki: gotowej karmy dla owocożernych gekonów rozrobionej z wodą albo drobno zmiksowanego owocowego jedzenia dla niemowląt. Owadami mogą być świerszcze, małe karaczany, szarańcze, małe dżdżownice, jedwabniki, a dla najmniejszych zwierząt bezskrzydłe muszki owocowe. Mączniki i larwy barciaka są tłuste i ubogie w wapń, więc podaje się je tylko jako przysmak.

Młode zwierzęta dostają owady codziennie, a słodki pokarm co drugi dzień. Dorosłe dostają owady dwa-trzy razy w tygodniu, a słodki pokarm raz w tygodniu. Owady powinny stanowić około 90 % diety, aby zwierzę nie utyło. Słodki pokarm najlepiej podawać w małej miseczce na ścianie lub gałęzi wysoko w terrarium, a świeże owoce lub jedzenie dla niemowląt trzeba usunąć po dobie.

Owady powinny być mniejsze niż odległość między oczami zwierzęcia i przed każdym karmieniem oprósza się je wapniem. Wapń z witaminą D3 stosuje się dwa razy w tygodniu, jeśli nie podaje się gotowej karmy z dodatkiem D3. Ważna jest różnorodność: zmieniaj gatunki owadów i warianty smakowe.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest szybki, delikatny i nerwowy. Lepiej nadaje się do obserwacji niż do brania na rękę, a manipulację należy ograniczyć do minimum. Zwierzę potrafi wisieć na szybie na jednym palcu, a jego skóra łatwo się rozdziera. Jeśli trzeba je przenieść, podtrzymuj ciało i nigdy nie chwytaj za ogon. Po przeprowadzce zwierzę musi mieć co najmniej dwa tygodnie spokoju. Z czasem większość zwierząt przyzwyczaja się do obecności człowieka i przestaje uciekać.

Zwierzęta można trzymać w parach. To typowa forma utrzymania dla osób, które chcą je rozmnażać. Jeśli nie planujesz rozmnażania, najlepiej trzymać jedno zwierzę albo grupę złożoną wyłącznie z samic. Nigdy nie trzymaj razem dwóch samców. Użyj terrarium większego niż wymiary minimalne, z wieloma kryjówkami. Jeśli widać ślady ugryzień lub rozdartą skórę, zwierzęta trzeba rozdzielić.

Nowe zwierzęta powinny przejść kwarantannę, zanim zostaną połączone z innymi.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po dobrze rozwiniętych porach udowych, które wyglądają jak łuski z wyraźnymi kropkami i często układają się we wzór litery V. U samic są nierozwinięte lub słabiej widoczne. Samice często mają duże woreczki wapniowe po bokach szyi, ale bywają one czasem widoczne także u samców, dlatego pory udowe są najpewniejszą metodą. Samce są

ponadto najbarwniejsze. Zwierzęta powinny mieć co najmniej rok, zanim zostaną dopuszczone do rozrodu, i muszą być zdrowe oraz mieć dobrą masę ciała.

GODY I KOPULACJA

Gatunek można rozmnażać stosunkowo łatwo, jeśli ma odpowiedni pokarm, kryjówki, miejsca do składania jaj i właściwe warunki oświetleniowe. Przed sezonem zwierzętom można skrócić dzień i obniżyć temperaturę, np. 10-12 godzin światła i 18-20 °C przez 6-10 tygodni zimą. Okres spoczynku opisano dla gekonów dziennych ogólnie, a nie udokumentowano go konkretnie dla tego gatunku. W tym czasie zwierzęta jedzą mniej. Następnie stopniowo podnosi się temperaturę, ilość światła i pokarmu do normalnego poziomu.

Podczas kopulacji samiec przytrzymuje samicę zębami za kark i ślady ugryzień widać potem. Obserwuj zwierzęta przez pierwsze dni. Jeśli dojdzie do walk, trzeba je rozdzielić. Pomocne może być odczekanie kilku tygodni i urządzenie nowego, gęsto obsadzonego roślinami terrarium, zanim zwierzęta zostaną ponownie połączone. Para hodowlana często może przebywać razem przez cały rok.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa zwykle dwa jaja naraz, a po pierwszym zniesieniu kolejne następuje co trzy-sześć tygodni przez kilka miesięcy sezonu. U małych gekonów dziennych, takich jak ten, jaja bliskie złożenia widać przez ścianę brzucha jako dwa białe owale. Jaja są przyklejane do jakiejś powierzchni, np. wnętrza pustej rurki bambusowej lub kory korkowej, albo chowane między liśćmi roślin.

Umieść w terrarium kawałek pustego bambusa lub rurę korkową, aby samica miała odpowiednie miejsce. Przez cały sezon zapewniaj jej dużo wapnia i owadów, aby woreczki wapniowe były pełne.

INKUBACJA

Jaja mogą zostać w terrarium albo zostać przeniesione. Jeśli mają być przeniesione, umieszcza się je w małej tacce w plastikowym pojemniku z otworami wentylacyjnymi w pokrywie, z warstwą wilgotnego wermikulitu na dnie (dwie części wermikulitu na jedną część wody). Jaja są delikatne i nie wolno ich obracać ani ściskać. Przed przeniesieniem zaznacz ich górną stronę.

Wyklucie następuje po około dwóch miesiącach. Utrzymuj stałą temperaturę 24-28 °C. Jaja znoszą wahania od 18 do 31 °C i dlatego mogą się wykluć także w terrarium. Temperatura inkubacji nie została udokumentowana konkretnie dla tego gatunku.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode są bardzo małe i potrzebują własnego małego pojemnika z małymi kryjówkami, liśćmi, roślinami i lekko uniesioną miseczką z wodą lub regularnym zraszaniem. Potrzebują takiego samego światła i takich samych temperatur jak dorosłe. Codziennie podawaj im małe owady karmowe, takie jak bezskrzydłe muszki owocowe i małe świerszcze, oprószone wapniem, a co drugi dzień słodką gotową karmę lub jedzenie dla niemowląt.

Trzymaj młode pojedynczo lub w małych grupach o jednakowej wielkości i rozdziel je, jeśli zaczną walczyć. Młode muszą mieć co najmniej rok, zanim zostaną wykorzystane do rozrodu. Tempo wzrostu nie zostało udokumentowane dla tego gatunku, dlatego regularnie waż i obserwuj zwierzęta.

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest odporny, ale drobne błędy w opiece szybko prowadzą do problemów:

- Zbyt wysoka lub zbyt niska temperatura stresuje zwierzęta i może być śmiertelna. Używaj termometrów przy miejscu do wygrzewania i na dole.
- Oparzenia, jeśli zwierzę chodzi do góry nogami po siatce tuż pod lampą grzewczą. Zawieś lampę nad pokrywą.
- Niedobór wapnia i choroba kości przy zbyt małej ilości UVB, wapnia lub witaminy D3. Stosuj UVB i oprószaj owady.
- Pleśń i problemy ze skórą przy słabej wentylacji i stale mokrym podłożu.
- Resztki wylinki na palcach i u nasady ogona, jeśli wilgotność powietrza jest zbyt niska. Sprawdzaj zwierzę przy każdym linieniu.
- Robaki i roztocza, które leczy się proszkiem lub kroplami od weterynarza.

Skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę jest osowiałe, przestaje jeść, ma zmienione odchody, krwawienia, paraliż, nietypowe obrzęki lub złamania albo jeśli połknęło coś toksycznego. Nie zwlekaj: małe gekony szybko słabną.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.